

Sygn. akt V U 612/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej dla córki J. G.

na skutek odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 26 maja 2015 r.

znak (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt VU 612/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 26 maja 2015 r. zobowiązał M. G. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 04 listopada 2014 r. do 28 lutego 2015 r. w kwocie 2.551,89 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. G. wniosła o jej uchylenie oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu stwierdziła, iż nie zostały zrealizowane przesłanki określone art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych gdyż wnioskodawczyni nie została pouczona o braku prawa do pobierania świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 09 stycznia 2015 r. przyznał płatną do rąk M. G. rentę rodzinną dla jej córki J. i podjął wypłatę przyznanego świadczenia od 04 listopada 2014 r., jak również obliczył

należność za okres od 04 listopada 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. na kwotę 1.243,21 zł, którą przekazał wraz z rentą za styczeń 2015 r. w kwocie 654,34 zł.

Kolejną decyzją, z dnia 18 lutego 2015 r. organ rentowy przyznał na J. rentę rodzinną z ubezpieczenia wypadkowego od 04 listopada 2014 r. W części IV. decyzji wskazał, iż na poczet należności od 04 listopada 2014 r. do 31 marca 2015 r. w kwocie 5.341,11 zł zaliczył kwotę 2.551,89 zł z tytułu wypłaconej renty rodzinnej oraz, że pozostała należność w kwocie 2.789,22 zł, po odliczeniu zaliczki na podatek odprowadzanej do urzędu skarbowego w kwocie 915,00 zł, liczonej od podstawy opodatkowania 5.341,00 zł, Zakład przekaże na rachunek w banku w kwocie 4.426,11 zł.

(n i e s p o r n e)

Sąd zważył co następuje.

Oczywiście uzasadnione odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalone w sprawie istotne fakty są niesporne, a jej istota sprowadza się jedynie do rozstrzygnięcia, czy w ustalonych w sprawie okolicznościach faktycznych określona zaskarżoną decyzją kwota jest nienależnie pobranym w rozumieniu art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczeniem i czy wnioskodawczyni jest zobowiązana do jego zwrotu.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Stosownie zaś do art. 138 ust. 2 ustawy emerytalnej, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Zgodnie zatem z ust. 1 art. 138 ustawy emerytalnej obowiązkiem zwrotu objęte jest nie każde, a tylko świadczenie nienależnie pobrane, a więc świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania, bądź też świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Trafnie w piśmiennictwie wskazuje się na konieczność rozróżnienia świadczenia nienależnie pobranego od świadczenia nienależnego. Każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie działa tu reguła odwrotna. Świadczenie zawyżone wskutek błędu organu rentowego jest nienależne (co najmniej częściowo), ale w przypadku braku zająścia przesłanek określonych w art. 138 ust. 1 pkt 1-2 nie będzie stanowić świadczenia nienależnie pobranego (por. Komentarz do art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Marcin Bartnicki). Istotny w realiach rozpoznanej sprawy jest fakt, iż wypłata określonej jako nienależnie pobranej kwoty nie nastąpiła wskutek okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie świadczeń w całości lub w części, o których wnioskodawczyni została pouczona. Wypłata określonej zaskarżoną decyzją kwoty była bowiem wyłącznie wynikiem ewidentnego błędu organu rentowego. W zakresie wykładni art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej należy podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 06 grudnia 2010 r., II UK 149/10 (LEX nr 786385), wskazujący na to, że pouczenie o którym mowa w tym przepisie jest przesłanką warunkującą obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Świadczenie zawyżone lub wypłacone wskutek błędu organu rentowego jest nienależne, ale w przypadku braku zająścia przesłanek określonych w art. 138 ust. 2 pkt 1-2 u.e.r.f.u.d. nie będzie stanowić świadczenia nienależnie pobranego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 09 stycznia 2013 e., III AUa 786/12, LEX nr 1267361). W świetle zatem powyższych rozważań określone zaskarżoną decyzją świadczenie jest niewątpliwie nienależne, ale ze względu na brak pouczenia,

o którym mowa w art. 138 ust. 2 pkt 1 omawianej ustawy, nie jest świadczeniem nienależnie pobranym. Skoro więc na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy obowiązki zwrotu podlega tylko i wyłącznie świadczenie nienależnie pobrane, tj. świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2, a nie wypłacone na skutek błędu organu rentowego świadczenie nienależne, M. G. nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 2.551,89 zł.

Formalne oddalenie odwołania jest oczywiście błędne, na co wskazuje zarówno treść ustnego uzasadnienia wyroku jak i rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego. Prawidłowo, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. należało uwzględniając oczywiście uzasadnione odwołanie, zmienić zaskarżoną decyzję i orzec co do istoty sprawy poprzez stwierdzenie, że wnioskodawczyni M. G. nie jest zobowiązana do zwrotu bezzasadnie uznanych za nienależnie pobrane świadczeń za okres od 04 listopada 2014 r. do 28 lutego 2015 r. w kwocie 2.551,89 zł.